

การประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูระดับประถมศึกษา

Implementing “Iddhipada 4” in Student-centered Learning Management by Primary Teachers

ลักขณา สริวัฒน์¹

Lakkhana Sariwat¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 โดยรวมและรายด้านในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูระดับประถมศึกษาโดยรวมและจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูระดับประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 91 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน 4 ด้านได้แก่ ด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ ด้านละ 9 ข้อ และด้านวิมังสา 8 ข้อ รวม 35 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.88 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Independent Samples) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแยกตามด้านวิริยะ, จิตตะ, วิมังสา และโดยรวมทั้ง 4 ด้านของครูระดับประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านฉันทะอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวมและแต่ละด้าน ยกเว้นด้านวิริยะของครูเพศหญิงอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านฉันทะตามประสบการณ์การสอนที่อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรพบว่า ครูปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี และครูมีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 25 ปีและ 25 ปีขึ้นไป มีการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 โดยรวมและรายด้านในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน ส่วนครูเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันในรายด้านแต่แตกต่างกันโดยรวมที่ครูเพศหญิงมีการประยุกต์ใช้มากกว่าครูเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้อธิปไตย 4, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, ครูระดับประถมศึกษา

¹ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Department of Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University.

Abstract

The research aimed to study and compare implementing “Iddhipada 4” in all aspects and each aspect in student-centered learning management by primary teachers as a whole and classified by gender, educational level and teaching experience. The samples were 91 primary teachers in Lakmeung Maha Sarakham School under the Office of Maha Sarakham Primary Educational Service Area 1, selected through stratified random sampling technique in the second semester of the 2014 academic year. The instrument was a 5-rating questionnaire with its validity of .88 consisting of implementing “Iddhipada 4” classified in 4 aspects including Shantha aspect, Viriya aspect and Jitta aspect, each of which consisting of 9 items, and Vimangsa aspect with 8 items, totaling 35 items in student-centered learning management. The statistics for data analyses were mean, standard deviation and tested the hypotheses by t-test (Independent Samples). The results of the study revealed that implementing “Iddhipada 4” in all aspects and each aspect in student-centered learning management by the primary teachers as a whole was at a more level except for Shantha aspect which was at the most level. And when taking their gender, educational level, and teaching experience into account, it showed at a more level, except for Viriya aspect of the females which was at the most and Shanta aspect of those with teaching experience of both was at the most level as well. When those by the primary teachers classified in gender, educational level and teaching experience were compared, it appeared that they were not different except for all 4 aspects under the females which was higher than those of the males at the level of .05 statistical significance.

Keywords: Implementing “Iddhipada 4”, Student-centered learning management, Primary teachers

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับต่างก็มีจุดประสงค์เดียวกันคือมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีการรู้คิดดีด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ พึ่งตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล และสามารถประกอบอาชีพหรือ

ศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล และในโลกแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารในขณะนี้ย่อมเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ทุกคนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและรวดเร็วทั้งทางตรงและทางอ้อมเนื่องจากการมีช่องทางแห่งการเรียนรู้ข่าวสารมากมายหลายทางตามสภาพการณ์แห่งความเป็นเทคโนโลยีดังกล่าว ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านการรับรู้และการเรียนรู้ในลักษณะทันการณ์ คือมีการศึกษา

หาความรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นในระบบ หรือนอกระบบ หรือด้วยตนเองเพื่อให้อยู่ในโลกสมัยใหม่ที่ได้ชื่อว่าเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ด้วยเหตุดังกล่าวทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการแข่งขันกับนานาฯ ประเทศและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมโลกอย่างมีความสุข เพราะในสภาวะปัจจุบันสังคมมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วด้วยลักษณะของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการสื่อสารข้อมูลความรู้ที่รวดเร็วทันสมัยด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งจะกระทบต่อคนในสังคม แต่ละคนจึงต้องปรับตัวและเรียนรู้ในการดำรงชีพให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ รู้จักปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2553) สำหรับการจัดการศึกษาโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นประเทศใดก็ตามจะมุ่งเน้นความสำคัญด้านความรู้ ความคิด และความสามารถเพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความเชื่อของนักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยมที่ว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เมื่อได้รับการส่งเสริมให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เชื่อว่าถ้าบุคคลได้รับกิจกรรมและลงมือกระทำ มีการฝึกปฏิบัติ จริ่งนำไปสู่ความสามารถและทักษะทำได้ คิดเป็นทำเป็น การจัดการเรียนรู้ที่ตั้นนั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะแต่ละคนแตกต่างกันมาตั้งแต่เกิดอันเนื่องจากโครงสร้างของยีนและดีเอ็นเอ จึงทำให้สภาพที่เป็นของแต่ละคนแตกต่างกัน เช่น มีรูปร่างลักษณะ ค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจ มีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญา ความถนัดหรืออาจกล่าวได้ว่ามีบุคลิกภาพและมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันนั่นเอง หากวิเคราะห์ให้ดีจะพบว่าการที่บุคลิกภาพและพฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ

พันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2554) การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะต้องจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของแนวคิดตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติคือ สอนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้ความสำคัญแก่นักเรียนให้มากขึ้นด้วยการให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมให้พวกเขาได้คิดตัดสินใจและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูจะต้องเตรียมการสอนแต่ละครั้งเป็นอย่างดีว่าจะเตรียมกิจกรรมอะไร กิจกรรมลักษณะใดจึงสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละระดับและจงใจให้นักเรียนสนใจอยากลงมือกระทำด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวทั้งครูและนักเรียนต้องมีความพึงพอใจและรักในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตน คือครูต้องชอบและพอใจในขณะปฏิบัติจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่ด้วยใจจดจ่อกับงานสอนนักเรียน และใช้ความสามารถหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนตนและนักเรียนให้สำเร็จ ส่วนนักเรียนก็มีความรู้สึกรัก ชอบ ตั้งใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และมีสมาธิในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งใช้สติปัญญาคิดใคร่ครวญในองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งในปัจจุบันและในภายหน้า ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550) ได้แก่ ฉันทะ หมายถึงความพอใจ มีใจรัก วิริยะ หมายถึง ความขยันหมั่นเพียร จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ และวิมังสา หมายถึง ความใคร่ครวญ ใช้สติปัญญาในการคิดด้วยเหตุด้วยผล ดังนั้นครูที่ยึดหลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 ย่อมมีความสามารถสอนนักเรียนให้เป็นคนดี คือมีทั้งคุณธรรม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความเก่งในด้านความรู้ความสามารถและมีทักษะชีวิตที่นำไปสู่ความสุข เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้าก็จะเป็นบุคคลที่สร้างสรรค์ครอบครัว

และสังคมตลอดจนประเทศชาติให้มีแต่ความเจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้ไปสังเกตการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่ามีการปฏิบัติการสอนอย่างตั้งใจ มีความพยายามจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลายในขณะเดียวกันได้สนทนากับครูที่เลี้ยงรวมทั้งครูผู้สอนในโรงเรียนดังกล่าวหลายท่านเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงทราบว่า ครูระดับประถมศึกษาทุกคนได้รับการอบรมส่งเสริมด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังได้รับข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่าครูจำนวนไม่น้อยที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 25 ปี และส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีบางคนที่จบปริญญาเอก และกำลังเรียนต่ออีกหลายคน นอกจากนี้ยังได้รับรู้อีกว่าครูผู้สอนแต่ละคนมีพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันไปก็จริงเช่น บางคนมีความพยายามสอนนักเรียนด้วยความเอาใจใส่ มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ บางคนมีความอดุสาหะในการศึกษาหาวิธีการใหม่ๆ มาสอนนักเรียนและมีความตั้งใจเอาใจใส่ในการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ เพื่อสามารถสอบเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงต่างๆ ได้ บางครั้งต้องใช้ความรอบคอบในการทำงานพิเศษที่ไม่ใช่งานการสอนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แต่พฤติกรรมต่างๆ ของพวกครูทั้งหลายนั้นเป็นไปในทางเดียวกันคือตรงกับแนวทางการปฏิบัติงานแห่งความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท 4 ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธว่าได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาใช้ในการทำงาน

ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยหรือไม่ โดยเฉพาะอิทธิบาท 4 อันเป็นหลักการปฏิบัติแห่งความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในการสอนนักเรียนให้มีความรู้และมีทักษะความสามารถในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ดังที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าครูผู้สอนในโรงเรียนประถม ศึกษาได้ประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมากน้อยเพียงใด และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างครูชายและครูหญิง ระหว่างครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์สอนต่ำกว่า 25 ปีและประสบการณ์สอน 25 ปีขึ้นไป จะมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลจากการวิจัยที่ได้รับจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป เพราะทำให้ได้รับรู้ถึงระดับของการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนของครูว่ามีมากน้อยเพียงใด และเพื่อเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้านและเป็นรายด้านในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูระดับประถมศึกษาโดยรวมและจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน

สมมติฐานของการวิจัย

ครูระดับประถมศึกษาจำแนกตามเพศ

ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน มีการประยุกต์ใช้ อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้านและเป็นรายด้านในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 1,930 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

กลุ่มตัวอย่าง คือครูระดับประถม ศึกษาจำนวน 91 คนในโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ 2) ด้านวิริยะ 3) ด้านจิตตะ ด้านละ 9 ข้อ และ 4) ด้านวิมังสา 8 ข้อรวมเป็น 35 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

3. การดำเนินการเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้ครูระดับประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม จำนวนทั้งหมด 91 ฉบับ ในต้นเดือนธันวาคม 2557 และเก็บรวบรวมได้คืนทั้งหมดครบ 91 ฉบับในเวลา 3 สัปดาห์ต่อมาด้วยตนเอง

3.2 นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจ

สอบความสมบูรณ์พบว่ามีความสมบูรณ์ครบทั้ง 91 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 จึงดำเนินการคิดคำนวณคะแนนตามระดับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมทั้ง 4 ด้านและเป็นรายด้าน

3.3 นำคะแนนทั้งหมดจำแนกตามตัวแปรทั้ง 3 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อหา ระดับการปฏิบัติในการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคำนวณค่า t-test (Independent Samples) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทั้ง 3 กลุ่มตามตัวแปรในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จากเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

วิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน และเป็นรายด้านของครูระดับประถมศึกษาทุกคนและจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิเคราะห์เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้านและเป็นรายด้านของครูระดับประถมศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอน โดยหาค่า t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัย

การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแยกตามด้านวิริยะ

จิตตะ วิมังสา และโดยรวมทั้ง 4 ด้านของครูระดับ ประถมศึกษาทุกคนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้าน จินตะอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อแยกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนพบว่า อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมทุกด้านและในแต่ละ ด้าน แต่ด้านวิริยะของครูเพศหญิงอยู่ในระดับมากที่สุด และตามประสบการณ์การสอนพบว่า ด้าน จินตะที่อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบ ตามตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรพบว่า ครูระดับประถมศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง ทั้งที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี และทั้งที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 25 ปีและ 25 ปีขึ้นไป มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้านและเป็นรายด้านในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน แต่โดยรวมทั้ง 4 ด้านของครูเพศหญิงมีมากกว่าครูเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแยกตามด้านวิริยะ, จิตตะ, วิมังสา และโดยรวมทั้ง 4 ด้านของครูระดับ ประถม ศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้าน จินตะอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านยกเว้นด้านวิริยะของครูเพศหญิงอยู่ใน ระดับมากที่สุด และตามประสบการณ์การสอน ด้านจินตะอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรพบว่า ครูระดับ ประถมศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง ทั้งที่มีการ ศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี และทั้งที่มี ประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 25 ปีและ 25 ปี ขึ้นไป มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้านและเป็นรายด้านในการจัดการเรียนรู้ที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน ยกเว้นโดยรวม ทั้ง 4 ด้านของครูเพศหญิงที่มากกว่าครูเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลปรากฏ เช่นนี้เนื่องจากครูผู้สอนทุกคนได้รับรู้เป็นอย่างดี ว่าการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็น วิธีการที่ต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่นักเรียนต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยการชี้แนะของครู การเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดของครู ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนต้องการรับการปรึกษา และส่งเสริมให้กำลังใจให้นักเรียนใช้พลังความสามารถให้เต็มที่ในการแก้ปัญหาในขณะทำงาน ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม (Skinner, 1953 ; Thorndike, 1970) ที่เห็นพ้อง กันว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้เมื่อลงมือกระทำด้วยตัว ของบุคคลนั้นๆ และมีการกระทำอย่างต่อเนื่องจน เกิดความสามารถและความชำนาญ เมื่อกิจกรรม ใดที่ทำได้ตามวัตถุประสงค์จะมีการชมเชย หรือให้ รางวัล อันเป็นการเสริมแรงบวกและพฤติกรรมนั้น จะดำเนินต่อไปในที่สุดจะเป็นพฤติกรรมถาวรได้ ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองคือเกิดความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ต่างๆ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่แสดงออก ทางพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในการปรับตัวให้อยู่ ในสังคมได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน นอกจากนี้ครูทุกคนยังตระหนักเป็นอย่างดี ว่าการจัดการเรียนรู้ไม่ว่าจะจัดในระดับใดก็ตาม ผู้สอนหรือครูจะต้องมีเทคนิคและวิธีการสอนที่ดี สอดคล้องและเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละวัยหรือ แต่ละระดับจึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ เขาได้ และการที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะต่างๆ ที่ครูถ่ายทอดมาให้ได้อย่างเต็ม คักยภาพนั้นต้องได้รับฝึกฝนด้วยการลงมือกระทำ ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับจากครุรวม ทั้งมีการเสริมแรงบวก การกระตุ้น และการแรง จูงใจในการรับรู้และเรียนรู้เป็นอย่างดี (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2554) ซึ่งลักษณะที่สำคัญดังกล่าวเป็น

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ครูทุกคนเป็นพุทธศาสนิกชนมีความเชื่อในหลักพุทธธรรม และปฏิบัติตนตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีแนวคิดในการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้อันเป็นเทคนิควิธีหนึ่งที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนในเนื้อหาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื่องจากอิทธิบาท 4 ประกอบด้วยด้านต่างๆ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ ด้านฉันทะ หมายถึง ความพอใจ ความชอบในการจัดกิจกรรมการสอน ซึ่งในด้านนี้เป็นด้านที่ครูประยุกต์ใช้ในการจัดการสอนในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับดารานี สิทธิพงศ์ (2549) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนคร ศรีธรรมราช และพบว่า คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการใช้ฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมากที่สุดส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านวิริยะ หมายถึง ความเพียรพยายามในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะในการเรียนซึ่งด้านวิริยะของครูเพศหญิงอยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากโดยธรรมชาติของเพศหญิงจะมีความอ่อนโยน อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร และใช้ภาษาได้ดีกว่า ในขณะที่เพศชายมีความรุนแรง ก้าวร้าว และใช้ภาษาได้ไม่ดีเท่าเพศหญิง (ไดแอน เฮลล์, 2549) และยังสอดคล้องกับ Kneller (1965) ที่กล่าวว่าปกติเพศชายไม่ชอบทำงานตามลำพัง ไม่สนใจเรื่องเล็กน้อย ไม่อายแต่เบื่อง่าย และไม่มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย แต่เพศหญิงชอบสนใจเรื่องต่างๆ แม้เป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม ไม่เบื่อหน่าย และมีความอดทนสูง ด้านจิตตะ หมายถึง การตั้งใจ เอาใจใส่ในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการสอนเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมาย และวิมังสา หมายถึง การใคร่ครวญด้วยสติปัญญาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีการประเมินผลด้วยว่าได้รับความสำเร็จหรือไม่ ถ้าไม่สำเร็จก็ต้องหาทางแก้ไขจนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) 2550) ด้วยเหตุและผลดังกล่าวครูจึงได้มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีทักษะชีวิตที่ดีในการพึ่งพาตนเองได้และมีการดำรงชีวิตที่ดีได้ในโอกาสต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับบุญมี บุญเยี่ยม (2549) ที่ได้ศึกษาการนำอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงานของพนักงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด และพบว่าพนักงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต มีการนำอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ควรให้เด็กทั้งหญิงและชายทำงานด้วยตนเองทั้งงานในบ้านและงานในโรงเรียนตามความเหมาะสม เพราะการทำงานทุกชนิดเป็นการฝึกใช้อิทธิบาท 4 ในการลงมือปฏิบัติทำให้แน่ใจได้ว่างานที่ทำอยู่นั้นสำเร็จและมีประสิทธิภาพดี

1.2 ครูต้องปลูกฝังหลักอิทธิบาท 4 ในขณะสอนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยให้ลงมือทำกิจกรรมที่หลากหลาย อันเป็นการฝึกการรับรู้และทักษะ เพราะทั้งการรับรู้ และทักษะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ นำไปสู่พฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี

1.3 นักเรียนระดับประถมศึกษาควรได้รับการฝึกปฏิบัติกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ

อย่างหลากหลาย โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระเพราะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากการเรียนรู้และทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่ความรู้และทักษะระดับ สูงหรือระดับอาชีพที่ดีและเหมาะสมของแต่ละคน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยการรับรู้เรื่อง อิทธิ

บาท 4 กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา/ระดับมัธยมศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาการรับรู้ หลักธรรมทางพุทธศาสนาของนักเรียน หรือนิสิต/นักศึกษาในระดับต่างๆ

2.3 ควรทำการวิจัยการปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรมของนักเรียน นิสิต/นักศึกษาในระดับต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ดารานี สิทธิพงศ์. (2549). ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหนองหงส์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย.
- ไดแอน เฮลล์. (2549). "จิตวิทยาทั่วไปดี ๆ," ใน *รีดเดอร์ส ไดเจสท์*. หน้า 81. กรุงเทพฯ: รีดเดอร์ส ไดเจสท์ ประเทศไทย.
- บุญมี บุญเยี่ยม. (2549). การนำอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการทำงานของพนักงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บริหารการศึกษา สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*, พิมพ์รวมเล่ม 3 ภาค ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ).
- ลักขณา สรีวิวัฒน์. (2553). *จิตวิทยาการทำงานในชุมชน*. มหาสารคาม: ธนภรณ์การพิมพ์.
- ลักขณา สรีวิวัฒน์. (2554). *จิตวิทยาในชั้นเรียน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- Kneller, G.F. (1965). *The Art and Science Creativity*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Skinner, B.F. (1953). *Science and Human Behavior*. New York: Macmillan.
- Thorndike, E.L. (1970). *Animal Intelligence (Original work published in 1911)*. Darien, CT: Hafner.